

**Naturavdelningen/Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Verksamhetsrapport/information Kosterhavets NP, november 2020.**

Här följer en redovisning av genomförda, pågående och planerade aktiviteter i Kosterhavet som information till Kosterhavsdelegationen sammanställt av Enheten för Kosterhavet. Rapporten innehåller inte allt men troligen de viktigaste aktiviteterna.

Skötselåtgärder

Restaurering av koraller

Vi har fått medel från EU:s miljöfond LIFE och Havs- och vattenmyndigheten till ett projekt som vi kallar LIFE *Lophelia*. Det handlar om restaurering av kallvattenkorallrev på sex platser inom Natura 2000-området Kosterfjorden-Väderöfjorden. Projektet startade hösten 2019 och kommer att pågå fram till år 2025, och sker i samarbete med Göteborgs universitet, Tjärnö marina laboratorium. Vi ska tillverka och placera ut konstgjorda revstrukturer i havet så att korallernas larver får något att sätta sig på. De behöver hårda ytor som sticker upp från havsbotten för att trivas. Idag återfinns endast två små områden av levande korall, ett vid Säckan och ett vid Väderöarna. Korallrev är mycket artrika miljöer.. I projektet pågår nu en metodutveckling där vi testar material och utformning av konstgjorda revstrukturer för att optimera kontakt och fastsättning av ögonkorall-larver. Detta sker främst i laboratoriemiljö. Samtidigt undersöker vi miljöförhållandena på de olika platserna och gör en noggrann kartläggning av bottenarna med sonar. Läs mer om vad som händer i projektet på www.lifelophelia.se

Restaurering av ålgräsängar

I uppföljningen av ålgräs som vi genomförde 2018 upptäcktes att två ålgräsängar hade försvunnit väster om Sydkoster, vid Långevik och Tångudden. Med anledning av detta prövade vi 2019 att plantera ålgräsplantor på dessa platser för att se om det går att restaurera och återfå ängarna. Uppföljning i oktober och april 2019 visade på lovande resultat. Sommaren 2020 satsade vi därför på en större restaurering på dessa platser. Totalt restaureras 8 000 kvadratmeter ålgräs, den största ytan hittills i landet. Skotten togs från en närliggande och livskraftig ålgräsäng och planteras sedan av dykare. Planteringen såg mycket bra ut i juli när allt var klart, men vid en uppföljning i oktober såg tyvärr mycket ut att ha dött. Uppföljningen kommer att fortsätta och förhoppningen är att ålgräsrotterna i sedimentet har överlevt.

KOSTERHAVETS NATIONALPARK

Strandstädning 2020

Trossö naturvårdsuppdrag har även i år uppdrag att städa våra stränder inom nationalparken och i angränsande naturreservat. De startade redan i början av mars för att hinna med fågelskydden innan tillträdesförbuden träder i kraft första april. Sammanlagt blev det lite drygt 13 ton brännbart skräp, till det kommer även miljöfarligt avfall som oljor och annat.

Plastpellets

Under våren fick vi rapporter om påslag av ett utsläpp av plastpellets. Rapporterna kom först från våra norska kollegor i Ytre Hvaler och sedan kunde vi konstatera att även den svenska sidan hade fått en del plastpellets upp på stränderna. Ursprunget för detta utsläpp var från ett containerfartyg som hade fått skador på containers lastade med dessa plastpellets. Under vår ordinarie strandstädning kunde en del tas upp men dessa pellets är mycket svårsanerade och kommer säkert återses många år framåt. Det var större mängder på norska sidan där det också har strävat med att samla ihop plastpelletsen, bland annat med dammsugare.

Paraffinklumpar

Under hösten fick vi ett nytt påslag. Denna gången är det paraffinklumpar som i skrivande stund finns på stort sett alla stränder mot väster. Enligt inventeringar så finns de att finna ner mot Sotenäs/Lysekil. Även denna gången kom larmet från norska sidan som också verkar fått de största koncentrationerna. Misstänkt källa är fartyg som gjort en tankrengöring och det lagligt med denna typ av produkt. Fr o m januari 2021 kommer dock reglerna skärpas och utsläppen upphöra samt finnas sanktionsmöjligheter om man bryter mot dessa regler förutsatt att aktuellt fartyg kan knytas till utsläppet. Ett samordningsmöte ska ske inom kort med bland annat berörda kommuner, Länsstyrelsen (inkl Kosterhavet) och Västkuststiftelsen. En fråga då blir hur vi ska hantera dessa klumpar. Analys visar att paraffinen inte är toxisk men handskar bör användas och sedan kan de lämnas som brännbart avfall. Det troliga är att de kommer att hanteras i ordinarie strandstädning under våren 2021.

Djurhållning

Årets betessäsong har varit bra med gott om mat för djuren. Ett par tackor och lamm har hittats skadade eller döda på holmar, men ingen tydlig koppling till turister eller hundar. Det har fungerat bra med våra inhyrda kor på Sydkoster och Saltö. Utbyte av gamla och nyuppsättning av stängsel pågår, men ligger efter enligt planeringen. Främst beroende på brist på stängselentreprenörer.

KOSTERHAVETS NATIONALPARK

Kosteröarna

Besökstrycket har varit annorlunda i år med färre besökare under försommaren och övervägande svenskar under högsommaren. Det har inneburit en delvis lugnare säsong med tex. färre lösa hundar. Men det har också behövt röjas mer längs stigarna när slitaget minskat. Vi såg också en ökning av ”stentorn” som verkar blivit allt mer populärt att ägna sig åt. Vi har haft kontroll på våra miljöstöd vilket innebar att ett par från Länsstyrelsen i Halland har åkt runt och tittat på alla betesmarker och slätterängar samt alla holmar med bete. Skötseln fick godkänt på det mesta, men vi behöver åtgärda t. ex. igenväxning med enbuskar på mindre ytor på några holmar och i några betesområden.

Restaurering för att utöka slätterängen vid Sane pågår fortfarande. Virket kommer till användning som ved lokalt på ön.

Trossö naturvårdsuppdrag (ramavtalsentreprenör) har fortsatt att röja en hel del enbuskar och tall som kommit upp i de områden som öppnats upp och restaurerats under 2007-2014. De har också sett till att göra minst två röjningar av lövsly, slån och vresros på betesmarker där dessa behöver begränsas. Under hösten och vintern arbetar de på med röjningar på holmar och Kosteröarna bland annat för att åtgärda det som påpekades vid kontrollen.

Vandringsleder

Den blå stigen runt Åleviken-Björnsängen på västra Nordkoster har kompletterats och förbättrats med ny färg och extra stigmarkeringar. De gamla vägvisningsskyltarna på vandringslederna behöver succesivt bytas ut. Utbyte till nya skyltar i nationalparksidentiteten påbörjas på gula och blå stigen på Sydkoster. De nya skyltarna kommer ha ett annat namn på stigen och längdangivelse. Färgen på markeringarna kommer att vara densamma. En ny stig, Rörviksstigen, på Sydkoster har precis märkts upp. Lite pyssel kvar men strax klar.

Upplagda båtar

Vi har under många år försökt få bort båtar som är upplagda för förvaring på stränder inom Kosteröarnas naturreservat. I år har vi äntligen lyckats med att som första steg transportera bort skrotbåtar. Dessa båtar måste först beslutas vara nedskräpning av kommunen och därefter måste beslutet delges ägare eller markägare. Borttransporteringen underlättades av nya traktorn med släp och fyrhjuling med kran på mer svåråtkomliga ställen. Men där man inte kommer åt med maskiner fick förvaltningens personal bada och släpa icke sjödugliga skrov vattenvägen.

Många markägare är positiva till att vi driver denna fråga och vi kommer att sätta ut uppdaterade skyltar vid båtarna samt lappa varje båt för att informera ägare. I våra önskemål om föreskriftsförändringar (se nedan) finns en ny föreskrift som innebär ett förbud mot båtuppläggning inom reservatet. Vilket ger oss möjlighet att förelägga ägare om borttagande alternativt omhänderta båtar där ingen ägare ger sig till känna.

Västra Rossö/Kockholmen

De nya stigmarkeringarna på Kockholmen är klara och kompletterat med en vandringskarta som guidar besökaren runt holmen. Vi har också satt upp ett par nya informationsskyltar vid kulturhistoriska lämningar, informationen är framtagen i samarbete med Rossö hembygdsförening.

Martorn.

I september planterades 197 plantor av kostertistel (martorn) ut på den stora stranden på Västra Rossö. Även denna gång är frön insamlade på Sydkoster och plantorna har odlats upp på Göteborgs botaniska trädgård. Tidigare år har utplanteringar gjorts på Kosteröarna med olika resultat. På ett par platser verkade plantorna växa till bra i år men på andra hade många försvunnit.

Utplantering görs för att stärka artens förekomst och ingår i åtgärdsprogrammet för martorn.

En vandringskarta för området finns nu tryckt och digitalt på hemsidan, både på svenska och engelska.

Den 18:e september var Kosterhavsdelegationen i fält på Kockholmen och Västra Rossö för att se och diskutera skötsel och åtgärder på plats. En positiv dag som kunde genomföras coronasäkert.

Saltö

Ängen slogs med häst i år igen med till mångas glädje och med lyckat resultat. Korna har gjort ett bra jobb som betesdjur på ängarna kring Saltögården.

Saneringen av granar i tallskogen och restaureringarna har kommit en bra bit på väg i och med genomförd avverkning under hösten. Tyvärr satte det ihållande regnandet stopp för utkörning av kvarvarande virke och ris.

Arbetet fortsätter så fort markförhållandena tillåter. Stängslingen av restaureringsområdet beräknas bli klart under vintern.

Vresros har grävts bort med maskin och för hand på många av stränderna runt Saltö. Projektet ingick i en ansökan om medel från Naturvårdsverket för åtgärder mot invasiva främmande arter.

Nord Långö

Översyn av naturreservatet med eventuell utökning pågår och dialogen med markägare fortsätter. I samband med detta diskuteras en avstyckning av Alaska-anläggningen i dialog med Naturvårdsverket.

Den tidiga fältgentianan blommade igen efter att inte ha syntts till de senaste två åren på Nord Långö. Lokalen på Nord Långö är en av länets 8 kända lokaler med denna hotade art. Under inventeringarna inför en utökning av naturreservatet hittade man en tidigare okänd lokal på Nord Hällsö.

Eftersom arten är så hotad försöker man genom utsädd öka förekomsten inom länet. Två av de åtta lokalerna är nya och resultat av en lyckad utsädd. I år samlade vi frön på Nord Långö och sådde ut på en liten yta på ängen vid Sane, Sydkoster. Eftersom arten blommar kring midsommar (jämfört med

sen fältgentiana som blommar i augusti-september) är den väl anpassad till slätter.

Naturresevat på Öddö

Vi har fr o m februari i år övertagit förvaltningen av ytterligare några skyddade områden som tidigare förvaltats av Väst kuststiftelsen. Det är tre små naturresevat på Öddö, ett naturminne vid Kebab samt fågelskyddsområden i Strömstads kommun som inte ligger inom nationalparken. I år har vi prioriterat att se över skyltningen av fågelskyddsområdena och även tagit ut en arborist som utfört beskärning av den gamla bohuslinden i Blötebågens NR.

Väderöarna

Väderöarnas NR är utanför Kosterhavsdelegationens ansvarsområde men det kan nämnas att under året har en del skötselinsatser genomförts även här av Enheten för Kosterhavet som har förvaltningsuppdraget även här. Strandstädning på huvudöarna har genomförts. Kan noteras att det finns en ”skräpskuld” inbäddad i vegetation på en del platser som vi ska utvärdera hur den ska hanteras. Vidare har natur- och kulturstigen på Strorön setts över samt en del underhållsröjningar. Vi lämnar också ett årligt bidrag till Statens Fastighetsverk för hantering av toaletter och avfall.

Grillplatser

Flera nya eldstäder har köpts in och ska placeras ut i Kosterhavet. Samma modell som bland annat finns på Kockholmen och Kilesand.

Tillsyn

Tillsynen som har sin topp vad gäller nedlagda tillsynstimmar under sommaren hade under 2020 ungefär samma personal till förfogande. Sommaren blev dock mycket annorlunda på grund av pandemin. Väldigt få norrmän, både till havs och på land. Fler svenska och många av dem nya i området. Bilden är att det var mycket lugnare bland holmar och skär. Dock är vår närvaro med naturvårdsvakter nödvändig, både att informera samt be om rättelser.

Under en sommarvecka i juli genomfördes det en tillsynsinsats tillsammans med Kustbevakningen med fokus hastighet. En handfull rapporter skrevs för vidare hantering i rättssystemet.

Önskemålet att vi som naturvårdsvakter skulle kunna utfärda en ordningsbot för uppenbara brott mot föreskrifterna kvarstår! Detta hade minskat byråkratins avsevärt med bibehållen rättssäkerhet.

Tillsynen präglas av värdskap och god information i första hand, rapportering i andra hand.

Lågt flygande JAS-plan över Väderöarna.

Klagomål har inkommit på lågt flygande JAS-plan som flyger över Väderöarna och orsakar omfattande buller. En diskussion ska tas upp med Försvarmakten kring detta.

Störningarna kan påverka djur- och fågelliv samt allmänhet som vistas i området.

Aktuella tillsynsärenden nu i höst

För närvarande pågår bland annat en process där person har uppfört en mindre bod inom nationalparken. Vi har begärt att den flyttas.

Föreskrifterna i nationalpark och naturreservat

Vi har gjort en översyn av våra föreskrifter. Det är Naturvårdsverket som tar beslut om föreskrifter i nationalparker och Länsstyrelsen när det gäller naturreservat. Kosterhavsdelegationen har deltagit aktivt i detta arbete, och beslutade i november 2018 om ett förslag på justeringar som sedan lämnades till Naturvårdsverket för vidare hantering. På grund av medelsbrist har Naturvårdsverket inte kunnat påbörja detta arbete ännu, vi tror och hoppas att de har bättre möjlighet att prioritera detta förslag nu under 2021.

Vi har sammanställt våra önskemål med ändringar i föreskrifterna för naturreservaten Kosteröarna, Saltö och Väderöarna som också förankrats i delegationen. Listan lämnas nu till ansvarig enhet på Länsstyrelsen för beslut. Nord Långös föreskrifter ses över i samband med revideringen av naturreservatet som nämnts ovan.

Informations- och programverksamheten

Coronaanpassningar färgade våren, sommaren och hösten i naturumsverksamheten

Det har varit en annorlunda sommar och på naturum Kosterhavet rådde inget undantag. Efter att ha haft stängt från slutet av mars till mitten av maj öppnade vi upp lite försiktigt. Under maj och början av juni brukar vi besökas av skolor och båtchartrade grupper men dessa lös med sin frånvaro. Från midsommarhelgen öppnade vi upp naturum varje dag som vanligt men med en gräns på 30 personer i naturum samtidigt. Vi kunde också komma igång med sommarprogrammet, detta år i utökad omfattning för att nå fler besökare. För att täcka upp både coronaanpassningar och utökat sommarprogram tog vi in fler säsongsanställda än vad vi tidigare haft. Totalt var vi 7 personer som hjälptes åt i verksamheten. I kön som bildades utanför naturum underhöll vi besökarna på avstånd med akvarier där vi visade olika djur och växter. Det var ett extra uppskattat inslag eftersom vi tvingats ställa in alla visningar av det stora akvariet i utställningen på grund av smittorisk.

Tyvärr kunde vi inte genomföra filmningar i Kosterhavets djup som vi gör i samarbete med Tjärnö marina laboratorium. Antalet passagerare som vi fick ta ombord på forskningsfartyget blev så begränsat att aktiviteten inte blev ekonomiskt försvarbar.

Nya besökare lockades till Kosteröarna

Under sommaren hade vi ca 30 000 besökare i naturum. Detta är ungefär 3/4 av vad vi brukar ha. Den stora anledningen till tappet var såklart avsaknaden av norska besökare. Majoriteten av sommarens besökare var glädjande nog hemestrände svenskar. Många var inte bara på Koster utan på västkusten för första gången och de visade stort intresse för både Kosteröarna och Kosterhavet. Vår satsning på att utöka sommarprogrammet ledde till att deltagarna på strandexkursionerna ökade jämfört med tidigare år trots ett minskat antal besökare. Över 600 barn och vuxna plaskade runt med vattenkikare och håv och lärde sig om livet på stranden. Lägg därtill 100 nyfikna besökare som fått natur- och kulturvandringar på Nordkoster. Då landar vi i en sommar, som trots sina udda förutsättningar ändå har bjudit på mycket kunskapsspridning och samtal kring Kosterhavet och det som lever där i. Vi köpte i början av året in en ny besöksräknare till naturum. Denna levererar siffror med över 90% säkerhet och kan även, med lite ”längddiskriminering” visa hur många kvinnor, män och barn som tar sig till naturum.

Aktiviteter på Entré Rossö, Ekoparken, skolor...

Efter att hållit stängt från påsk så öppnades Entré Rossö igen i maj månad. Under sommar och höst har det varit öppet som planerat. Har tyvärr tvingats stänga igen under november på grund av striktare restriktioner.

Vi planerade fler aktiviteter på Entré Rossö än vad vi gjort tidigare. Tyvärr blev en del av detta inställt på grund av coronaläget så som workshop med Nordiska akvarellmuseet, ett föredrag under Västerhavsveckan och ett event med astronomitema. Vid två tillfällen under sommaren hade vi strandekskursioner på badstranden bortanför entrén vilket lockade många besökare. I september var det föredrag om hummer. Då begränsades antalet åhörare till 30 st. Den 17 november var riktlinjerna återigen stramare och vår föreläsning om fiske i Kosterhavet fick göras utan publik. Vi spelade istället in det och visade det på Youtube. I och med pandemin har vi beslutat rusta upp våra hörsalar, både på naturum och på Entré Rossö, med möjlighet till inspelning och livestreaming av föreläsningar.

Vi planerar i skrivande stund ett inköp av besöksräknare till Entré Rossö av samma typ som köptes till naturum i början av året. Vi har tidigare inte haft besökssiffror härifrån förutom beräkningar utifrån dagskassan i caféet. Dessa siffror kommer vi nästa år att redovisa tillsammans med naturumstatistiken.

Normalt brukar senare delen av våren vara en hektisk period vad gäller skolbesök. I vår så uteblev i stort sett all sådan verksamhet. Lyckligtvis blev det bättre under hösten och det gäller särskilt skolor från Tanums kommun. Tidigare har vi haft svårt att locka skolor från Tanums kommun att besöka oss. Vi har heller inte fått förfrågningar om att besöka skolorna. Därför gjorde vi, tillsammans med Ekopark Strömstad, en speciell satsning mot Tanum. Vi bjöd in oss själva att delta på en studiedag för att presentera vad vi har att erbjuda. Detta gjordes i början av mars och gav gott resultat! Under hösten har vi haft besök av fyra klasser och besökt nio klasser ute i skolorna. Vi fick i samband med skolbesöken önskemål från klasserna att åka till Koster i vår.

Besök från Strömstads skolor har legat på samma nivå som tidigare under hösten med 10 besökande klasser på Koster och vi har själva besökt 5 klasser i Strömstads kommun.

Lektionerna har oftast haft temat "vårt livsviktiga vatten" med fokus på skräp, naturskydd och biologisk mångfald i havet. Här tar vi ett helhetsgrepp kring vatten – från avfall och vattenrening till havet och dess invånare.

Vi fortsätter att knyta vår lokala skola på Koster närmare. Under året har vi haft 5 lektioner tillsammans. Vi lär oss om närmiljön och vårt lokala djur- och växtliv men också om Kosters kulturhistoria och kreativt skapande. Under våren gjorde barnen en utställning av strandfynd som de ställde ut på naturum under sommaren. Det gav oss samtidigt en möjlighet att berätta om skolan och lokalbefolkningen för våra sommarbesökare.

I början av september hade vi en barnvagnsguidning på Entré Saltö som var mycket uppskattad bland föräldralediga vuxna. Det var en pilot för att kolla av responsen och vi har beslutat fortsätta med fler framöver.

Årets **Västerhavsvecka** 1-9 augusti bjöd på många olika aktiviteter. Vi invigde pampigt med operasång utanför naturum. På Saltö lockade vi hela 150 besökare att lära sig mer om vattenkraft, flytkraft, Arkimedes princip, musslors reningsförmåga och mycket mer. På Rossö hade vi besök av Maritiman från Göteborg som gjorde vattenexperiment tillsammans med 72 nyfikna barn och vuxna. Totalt lockade vi nära 500 besökare att delta i ett specifikt evenemang under denna vecka.

Miljömålsutställningen.

Tvärgrupp Miljömål tog i början av året fram en vandringsutställning om de nationella miljömålen. Alla tre naturumen i Västra Götaland hjälpte till med de delar som rörde naturtypen i omgivningen. För vår del var det såklart havet. Utställningen kommer att finnas på de tre naturumen i länet under två års tid. Under vår högsäsong i somras fanns den på naturum Kosterhavet och gav besökare en chans att ta till sig både stora utmaningar och få hjälp och inspiration till egna bra val i vardagen. Den återkommer nästa höst. Ett bra exempel på hur vi kan nyttja naturum för kunskapsspridning av Länsstyrelsens breda uppdrag.

Naturum - en plattform för kultursatsningar

Inför 2020 formulerade vi på naturum en önskan om att bli mer involverade i kultursatsningarna på Koster. Målet var att bli en självklar plattform och en samarbetspartner för olika kultursatsningar. Dels för att vi tror på goda synergier mellan natur och kultur, dels för att vi vill bidra till att lyfta Koster som samhälle. I början av året gick vi därför in i projektgruppen för ”Kulturhöst på Koster” tillsammans med Kulturförvaltningen i Västragötalandsregionen, Kosters Samhällsförening och ideella krafter. I september hölls årets kick-off till projektet hos oss på naturum och vi fick bland annat chans att berätta om naturums verksamhet och nationalparkens del i projektet kring hållbar destinationsutveckling i Strömstads- och Tanums kommuner. Ett annat ämne under kick-offen var bostadsfrågan på Koster som engagerar många i lokalbefolkningen. Under storsatsningen Konst-och musikfest den 30-31 oktober gästades vi av flera artister och konstnärer. Nästan alla akter var fullbokade men dagarna innan eventet stramadades tyvärr corona-restriktionerna åt så allt fick hållas utan publik. Allt spelades in och kan istället ses av alla live på Youtube. Förutom detta samarbete så har också satsningen lett till ökade förfrågningar från kulturlivet, vilket var ett av våra mål med att gå in i satsningen.

Övrig information och samarbeten

Nya snorkel-hotspots Resö

Sedan några år har vi haft planer på att anlägga en snorkelled på Resö. Men efter studier av lämpliga platser har vi i samråd med boende på Resö (Christin Appelqvist) kommit fram till att istället satsa på några enstaka platser som är lämpliga för snorkling. Dessa snorkel-hotspots skall markeras med informationsskyltar på land. Under våren bestämde vi fem platser med lite olika bottenmiljöer. Fram till i somras hann vi producera två skyltar som nu är uppsatta på Resö, en vid Hamnholmen och en vid Oljeskär. De tre återstående skyltarna skall komma upp till nästa säsong.

Expedition Bohuslän

Samarbetet med andra besöksmål i Bohuslän fortsätter. De pengar som vi bidrar Turistrådet Västsverige med har vi dock fått tillbaka då det inte varit meningsfullt med stora marknadsföringsinsatser under detta år.

Samarbetsprojekt och besök som vi tänkt hos varandra har fått skjutas på framtiden. Vi skulle bland annat deltagit på Nordiska akvarellmuseets 20-årsjubileum, haft målarverkstad på Rossö samt besökt Havets Hus under höstlovet. Vi skulle även startat samarbeten med Vitlycke under våren.

Gröna mötesplatser

Aktiviteter inom samarbetet Gröna mötesplatser har också blivit lidande av pandemin. Vi hann ha ett föredrag om vildsvin innan restriktionerna började. Många aktiviteter har sedan strukits. Någon av aktiviteterna har vi kunnat skjuta på till hösten så som en vandring till Dragonkullen.

Hummerföredraget på Rossö var en aktivitet inom detta samarbete som kunde hållas i september. En lunchföreläsning om hållbart resande fick hållas digitalt.

Föredrag

Vi planerade en rad olika föredrag vid naturum och Entré Rossö. På grund av pandemin ställdes majoriteten av dessa tyvärr in. Vi satsade både brett och djupt och med förhoppning att sprida kunskap kring hav och land och inspirera till engagemang och utevistelse. Allt från hur du ökar den biologiska mångfalden i din trädgård till historier om vrak i Kosterhavet och om hajarnas sju sinnen.

Vi på enheten håller även diverse föredrag i olika sammanhang. Det handlar om bildandet av parken, hur vi skyddar och samtidigt hållbart nyttjar nationalparken och vad Kosterhavets nationalpark har för värden, samt om den uppföljning vi bedriver. Några av dessa föredrag har vi nu haft digitalt.

Media

Vi figurerar i radio och tidningar både på norsk och svenska sida med jämna mellanrum. Under året har vårt LIFE *Lophelia* projekt fått en del uppmärksamhet både i radio och tidningar. Ålgräsrestaureringen fick stor uppmärksamhet i både radio och tidningar.

Under sommaren var tysk TV genom ARD en hel vecka i Kosterhavet och Vitlycke. Resultatet ska bli en timmes program under vår/vintern med en publik på 4 miljoner tittare.

Webb, Facebook och Instagram

Vi uppdaterar både hemsidan, Facebook och Instagram kontinuerligt. Vi har per mars nära **13 000 följare** på Facebook och över **5000 följare** på Instagram. Ett gemensamt Instagramkonto för Sveriges nationalparker finns också som Kosterhavet ansvarar för några veckor om året. Vi sköter även Kosterhavet på hemsidan för Sveriges Nationalparker. För LIFE *Lophelia* projektet finns också en separat hemsida.

Kosterhavet ligger i topp i landet vad gäller följare på Facebook och Instagram i jämförelse med andra nationalparker och naturum.

Då det varit begränsade möjligheter under året att ha fysiska möten och guidningar har vi satsat på att lägga ut naturvägledning digitalt. Under våren publicerade vi ett antal korta filmer på Instagram och Facebook. Det kunde handla om vad man kan hitta på stranden, Kosterhavets flora eller maneter. Allt för att locka till lärande och naturbesök. Det är något vi vill fortsätta utveckla och vi planerar för inköp av en undervattensdrönare och bluetooth-mikrofoner till mobilerna. Vi hade även fortbildning i form av en workshop i filmklippning på mobilen i början av året.

Studiebesök/Andra besök

På grund av pandemin så har det varit väldigt få bokningar av studiebesök och de som varit planerade har blivit avbokade.

Skyltar med diverse information

Två skyltar om kulturmiljön har monterats på Kockholmen (se ovan) och en på Saltö. På Valnäs, Nordkoster, har en informationsskylt om fågellivet satts upp. Vi planerar att producera ytterligare en handfull till nästa sommar.

Skyltar om korallrestaureringen (LIFE *Lophelia*) har satts upp på alla våra entréer och även på Väderöarna och på Tjärnö marina laboratorium. Ett par skyltar om ålgräsrestaureringen har satts upp vid Tångudden och Långevik och detta är även utmärkt med skyltar och bojar i vattnet. Information om dessa båda projekt har även varit tillgänglig som korta bildspel i naturum.

Foldrar

I år har vi gjort en vandringskarta för Kockholmen som tryckts på svenska och engelska. Nu pågår arbetet med att ta fram en uppdaterad folder för Kosteröarnas naturreservat.

Nytryck har gjorts av vandringskartan för Kosteröarna.

Kosterbladet

Uppdaterad information om Kosterhavets nationalpark har funnits i Kosterbladet, 5 helsidor.

Resö Hamnmagasin, Go tur i Tanum, Strömstad/Kosterhavet.

Detta är exempel på trycksaker där vi har med redaktionellt material och annan information om Kosterhavet och naturumsverksamheten.

Guldkronan - nationalparksmarkören

Utvärdering av Store Mosse-kronan och dess ytbehandling avgör Kosterhavets guldkronas framtid. Utvärderingen som ska göras av Naturvårdsverket är ännu ej utförd varför vi avvaktar Kosterhavets guldkronas framtid. I skrivande stund finns inga nya besked.

Uppföljning/undersökningar

Undersökning av bottnar

En noggrann undersökning med sonar av sex av de trålskyddade områdena startade i november. Det är de områden som har eller har haft koraller som undersöks. Syftet är att kartlägga storleken på levande och död korallstruktur, samt att analysera var exakt de konstgjorda reven ska sättas ut. Sonarundersökningen kommer också visa på eventuella trålsår och förlorade fiskeredskap. Undersökningen är en del av projektet LIFE *Lophelia*, se ovan. Upphandlad entreprenör är Clinton AB.

Uppföljning av sjöfågel

En viss uppföljning av sjöfågel för att följa beståndsutveckling och artsammansättning hos häckande kustfåglar, främst hos ejder och tärnor, samt hos övervintrande fåglar, främst skärnäppa och skarv har skett under några år. Skriftlig rapport kommer.

Uppföljning av älgräsängar

Rapport från uppföljningen av älgräsängarna 2018-19 publiceras i slutet av året.

Inventering och uppföljning på land

Vi har upphandlat en större inventering av ängssvampar för att få en bättre uppfattning om vilka arter som finns i våra betesmarker och ängar. Denna inventering är tänkt att ge ett underlag för fortsatt uppföljning. Eftersom det är svårare att förutse när det är lämplig säsong för svamp kan inventeringen anpassas till lämpligt år under 3 års period. Inventerarna gjorde ett försök i år, men tyvärr lyckades de inte få till det fullt ut så vi får avvakta till nästa år.

Uppföljningen av fåglar i landmiljöer är utförd i år och rapport med sammanställning av inventeringen 2019-2020 förväntas bli tillgänglig under början av nästa år, 2021.

KOSTERHAVETS NATIONALPARK

Miljöövervakning av slätterängar och gaddsteklar

I år har vi varit med i miljöövervakningen av gaddsteklar med inventering i två områden på Nordkoster. Rapporten förväntas bli tillgänglig under början av nästa år, 2021.

Projekt och samarbeten

Samverkan med Tjärnö marina laboratorium

Vi samverkar främst i projektet LIFE *Lophelia* som är ett gemensamt projekt om restaurering av koraller.

I projektet Marint Gränsforum Skagerrak samarbetar vi med att kunna tillgängliggöra databasen för Kosterhavet för förvaltning, forskning, utbildning samt allmänheten.

Interreg projekt Marint Gränsforum Skagerrak

Länsstyrelsen deltar i interreg-projekt inom Sverige-Norge programmet som pågår 2019-2021. Det övergripande målet är att skapa goda förutsättningar för den marina näringen att växa. Genom samverkan över gränsen ska projektet stärka Skagerrak som en blå tillväxtregion och en livskraftig miljö samtidigt som vi ska värna om den värdefulla miljö som bland annat nationalparkerna utgör. Projektet har tre inriktningar: näringsliv, forskning och akademi, samt havsförvaltning. För vår del har bland annat ett arbete påbörjats hur vi kan nyttja vår databas för förvaltningen, forskningen och för kunskapsspridning. Detta görs i samarbete med Tjärnö marina laboratorium. Vi har även inlett ett samarbete med Universeum i Göteborg om kunskapsspridning av våra data, filmer etc. Vidare har vi att bevaka bevarandemålen för Kosterhavet utifrån olika anspråk på näringsutveckling.

Samförvaltningen i Norra Bohuslän

Samförvaltningen är viktig som en plattform att diskutera förvaltningsfrågor som rör fisket lokalt och naturskyddet. Vi har under året diskuterat ytterligare begränsningar av fisket i de trålskyddade områdena med korall. Samförvaltningen (med Strömstad kommun som huvudsökande) har fått nya medel av Jordbruksverket (EU:s fiskefond) till information och att arrangera utbildningar men även för att beskriva vårt sätt att arbeta/samverka.

Ordförande för Samförvaltningens styrgrupp är Lars Tysklind.

Under året har HaVs regeringsuppdrag om trålförbud i skyddade områden varit en fråga. Hav har nu rapporterat till Regeringen och påvisar att ett undantag av trålförbud kan ske i områden som har en förvaltningsplan. Koster-Väderöfjorden är ett sådant område.

KOSTERHAVETS NATIONALPARK

Samverkansgrupp – samverkan med Strömstad/Tanum kommuner

Sker nu inom ramen för arbetet med Blå ÖP avseende strategiska frågor rörande bevarande och utveckling i området.

Vidare sker samverkan med kommunerna kopplat till besöksnäringen, marint skräp, miljöfrågor kopplat till båtliv och information i andra forum.

I samband med Kosterhavets nationalparks 10 årsjubileum bjöd Strömstads och Tanums kommuner in till ett fördjupat samarbete för att utveckla en hållbar destination i och runt Kosterhavet. Ett uppskattat initiativ som rimmar väl med Kosterhavets syfte.

På grund av pandemin stannande arbetet av men har nu i november tagit nya tag där båda kommunerna är aktiva. 2030-målen är centrala i detta också.

Till detta kan också läggas Turistrådet i Västsveriges initiativ Hållbarhetsklivet där Kosterhavets nationalpark har anslutit sig.

<https://hallbarhetsklivet.se/>

Varumärket Sveriges nationalparker – implementering med näringslivet

Målet är att ha de första partnerskapsavtalen undertecknade med ett antal entreprenörer som har verksamhet i Kosterhavets nationalpark.

Nu är strax 6 avtal på plats mellan nationalparken och aktörer med verksamhet i parken.

Nätverksträffarna som hålls ett par gånger per år är en viktig del i detta också. Att ha en löpande dialog med kunskapsöverföring, ta del av varandras kunskap, behov och få en samsyn kring olika frågor.

Under året har två träffar genomförts, en inför sommaren med bland annat corona och föreskrifter på agendan samt en träff efter sommaren med fältstudier bland annat om skötsel/restaurering på land och ålgräsrestaureringen samt besök på Ursholmen.

De som är med i nätverket är engagerade.

Brunvit skyltning

Avvaktar den kommunala samordningen av skyltning som är aviserad. Efter samtal med Strömstads kommuns Tekniska förvaltning har de ej kommit igång ännu. Torde vara en återkommande fråga i arbetet med Strömstads och Tanums kommuner enligt ovan.

Utredningen om alternativa lösningar för vatten och avlopp på Kosteröarna.

Regeringsuppdraget att utreda Vattentjänstlagen och speciellt § 6 är redovisad och utredaren föreslår en större flexibilitet i lagstiftningen vilken stödjer de tankar som tidigare redovisats i det lokala arbetet på Kosteröarna. Utrymme för lokalt anpassade VA-lösningar. När detta blir omsatt i ny lagstiftning är dock fortsatt oklart i nuläget. Kosternämnden kommer att ta upp detta i samrådsmöte med Strömstads kommun så snart som möjligt. Inga nya beslut finns per november 2020.

KOSTERHAVETS NATIONALPARK

Kosters Framtid

Projektet avslutas under året men arbetet fortsätter i olika former. Bland annat har det bildats ett lokalt Utvecklingsbolag.

Bland annat har en besökssamordnare kommit på plats för att samordna besöksföretagen på Kosteröarna.

Mer information:

<http://www.kostershf.se/kosters-framtid-40141074>

Hållbara platser - Rossö

Förstudie finns nu framtagen.

Mer information: Rossö samhällsförening.

Hållbar utveckling Resö/ Galtö

Ett projekt om hållbar utveckling pågår även på Resö.

Mer information: [Resö - Lokal utvecklingsplan för Resö och Galtö](#)

Anläggningar, byggnationer m.m.

Upphandlingar – LOU

Under året har mycket tid lagts på ramavtalsupphandlingar avseende hantverkartjänster och byggkonsulter/arkitekter. Dessa blev till stora delar slutförda under hösten och nu kan vi göra avrop mot dessa ramavtal. Ramavtalen är fördelade inom geografiska områden. För oss handlar det om Koster samt Norra Bohuslän/Dalsland. Detta för att kunna få mindre lokala aktörer en chans att konkurrera.

Får vi detta att rulla på samt entreprenörer som kan leverera så kommer detta underlätta upphandlingsadministrationen avsevärt.

Entré Resö

Bygglov finns sedan i våras.

Markförhandling samt inkluderande bidrag för renovering av piren/bryggan pågår mellan Naturvårdsverket och Resö samhällsförening. Marken som ska utgöra en avstyckad tomt där entrébyggnaderna ska ligga är värderad av oberoende värderare. Den stora frågan är hur renoveringen av piren/bryggan ska kunna finansieras. Frågan om tomtmark och piren/bryggan som en helhetslösning är mycket viktig för samhällsföreningen men även för oss då piren/bryggan har en viktig funktion för Entré Resö för att kunna ta emot båtburna besökare samt turbåtar med verksamhet ut i nationalparken.

Parallellt pågår arbetet med att skapa ett bra innehåll i Entré Resö.

Representanter från Resö samhällsförening, förvaltningen och naturum Kosterhavet samt förstärkning av timanställd utställningsexpertis. Temat för Entré Resö är fisket i Kosterhavet, både dagens fiske men även i ett historiskt perspektiv. Här har samhällsföreningen redan samlat ihop en hel del spännande saker i vad avser kulturhistorien.

Tanken är att utställningsarbetet ska gå parallellt så att det kan produceras en utställning som kan var klar att montera när byggnaden finns på plats.

KOSTERHAVETS NATIONALPARK

Man kommer att känna igen formspråket från både naturum och Entré Rossö.

För att få klart ett förfrågningsunderlag för en generalentreprenad avseende byggnader och markarbeten ska en detaljprojektering genomföras. Upphandling av s.k. generalkonsult pågår och avtal ska kunna skrivas innan jul.

Ursholmens fyrplats

Under sommaren har en reducerad uthyrning av husen på Ursholmen ägt rum.

Renovering invändigt i Norra huset är påbörjad.

Renovering har skett av Östra husets inre.

Kvarstår fönsteröversyn.

Lanterninan i södra tornet har underhållskittats pga inträngning av regnvatten.

Kajakslip är anlagd och har uppskattats mycket av alla paddlare som nu fått en tillgänglig anöringsmöjlighet till ön.

Solceller är upphandlade som ska kunna förse husen med el för belysning, kylskåp samt två plattor för matlagning. Genom detta ersätter vi i princip all gasol! Montage till våren 2021. Detta sker i samverkan med Djurö nationalpark som även de ska ha solcellssystem. Genom omformare kommer husen ha 220V-system.

Museet i fotogenboden har ska uppgraderas, både utställningen och boden som sådan. Klart till sommaren 2021.

Bokningssystem kan bli verklighet i samarbete med Infocenter Strömstad. Dock ej färdigdiskuterat.

Ansökt om särskilda medel för ommålning av fyrtornen hos Naturvårdsverket 2021.

Kroken, förråd verkstad. (Sydkoster)

Fick ej medel från Naturvårdsverket men besked har dock kommit från NV att det finns anledning att jobba vidare då det är en arbetsmiljöfråga.

Nya tag med omarbetning av tidigare förslag pågår.

Målet är att lösa behovet av personalutrymmen, varm verkstad mm.

Ansökan om medel för åtgärd 2020 inlämnad till Naturvårdsverket.

Entré Rossö

Fungerar väl med Entrévärdarna. De är nöjda med sommaren trots pandemin. Haft öppet på helgerna fram till de strängare riktlinjer kom. Har naturligtvis ställt julmarknad mm.

Beställt reparation av ramp och den del av bryggan som återstår att åtgärda (efter den stora reparationen för ett par år sedan). Allt enligt ramavtal.

Rivning/flyttning av förrådet på Vattenholmen

Kommer ej rivas då Naturvårdsverket accepterat att förrådet kan hyras ut till vattenbruksaktör i området (i befintligt skick).

Akustiken i naturum Kosterhavet

Åtgärder ska genomföras under vinter/våren 2021. Upphandling. Arbetsmiljöåtgärd pga för långa efterklangstider.

Samtidigt har naturum en mycket uppskattad akustik när det genomförs olika musikarrangemang. Målet är då att skapa en optimal lösning där båda perspektiven kan tillgodoses.

Tillgänglighet

Arbetet med Tillgänglighetsdatabasen (TD ver 3) startas upp av VGR under hösten 2019/våren 2020.

Har ej varit någon aktivitet inom TD under året. En del utbildningar har ställts in pga pandemin. Nya tag 2021.

<https://www.vastsverige.com/turistradet-vastsverige/artiklar/tillganglighetsdatabasen/>

Biogasbil

Ny biogasbil har köpts och ska ersätta den gamla arbetsbilen. På detta viset minskar vi vårt användande av fossilt bränsle.

Övrigt

Ytre Hvaler och Faerder nationalparker

Projektet på norsk sida, Frisk Oslofjord och Kysttorsken närmar sig slutrapporteringsstadiet och dessa projekt kommer att öka möjligheterna för effektiv gemensam uppföljning över gränsen. Vi har en plats i deras styrgrupp (adjungerad) där vi trycker bland annat på kommande möjligheter att samordna den marina uppföljningen. Något vi efterlyst under många år.

Mer information:

<https://friskoslofjord.no/>

<https://ferdernasjonalpark.no/kysttorsken/>

Klimat- och sårbarhetsanalys i Svenska nationalparker.

Kosterhavets nationalpark är med i ett pilotprojekt som leds av Naturvårdsverket avseende klimatpåverkan på statens anläggningar samt även påverkan på naturtyper exempelvis strandängar som hamnar under havsytan vid stigande havsnivå. Arbetet under 2020 har fokuserat på anläggningar men arbetet kommer att fortsätta under 2021 och beröra mer biologisk mångfald.

Länets klimatsamordnare deltar också i detta.

Hummertinor i farleder.

Varje år förloras ett större antal hummertinor som läggs i farleder. Exempel på detta finns även i Kosterhavets nationalpark. Förutom skador på båtar och en ren säkerhetsrisk som i sin tur kan orsaka skador både på människor och natur så ligger de förlorade hummertinorna och spökfiskar under en lång tid.

Kosterhavet kommer att ta upp en dialog med berörda myndigheter om detta problem.

Organisationsförändring

Fr o m 210101 kommer Enheten för Kosterhavet bli en Funktion för Kosterhavet under Enheten för Naturförvaltning. Fortsatt kommer vi vara en tydlig förvaltare av Kosterhavet men kommer närmare övriga som arbetar med naturförvaltning i länet.

Troligtvis kommer även Kosterhavet få uppdraget att arbeta med marin förvaltning i hela länet. I så fall kommer ytterligare en marin förvaltare att rekryteras.

För Enheten för Kosterhavet, Naturavdelningen i november 2020.

Anders Tysklind
Nationalparkschef
med medarbetare